34. Складзіце тэкст-апавяданне, тэкст-апісанне і тэкст-разважанне, якія пачыналіся б з прапанаваных фраз.

1. Жылі-былі сябры, якія вельмі любілі падарожнічаць аўтастопам.

2. Прадаецца камп’ютар, які быў у карыстанні.

3. Народная мудрасць сцвярджае: «Чаго сабе не жадаеш, таго і іншым не зыч».

35. Разгледзьце малюнкі. Тэкст якога тыпу маўлення можна скласці на іх аснове? Абгрунтуйце сваё меркаванне.

Складзіце выказванне адпаведнага тыпу маўлення на аснове малюнкаў.

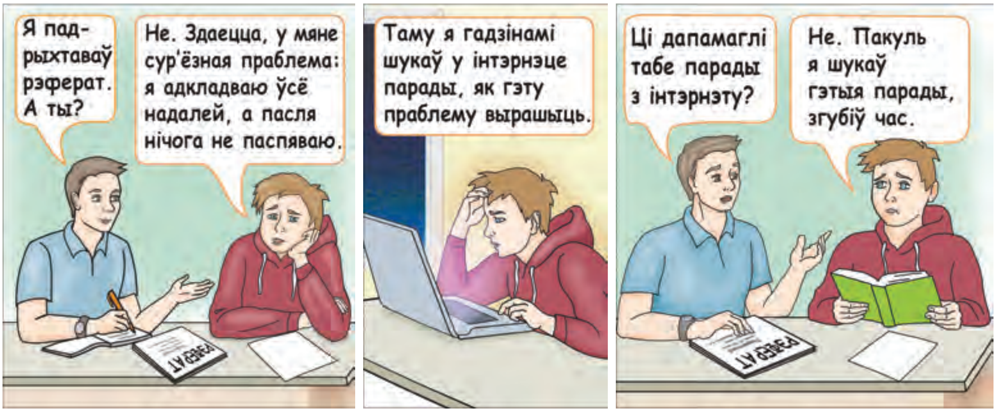

36. Прачытайце. Тэксту якога тыпу маўлення адпавядаюць прыведзеныя пачатак і канцоўка? Пра што можа быць тэкст?

«Песня — душа народа», — сказаў збіральнік і прапагандыст беларускай народнай песні Рыгор Шырма.

...

Песня — гэта залатая скарбніца беларускай народнай культуры.

Складзіце тую частку тэксту, якой не хапае. Запішыце тэкст.

Правообладатель Национальный институт образования

37. Прачытайце тэкст. Вызначце яго стыль. Якія тыпы маўлення спалучаюцца ў ім? Абгрунтуйце сваё меркаванне.

На працягу шматлікіх стагоддзяў беларусы трапятліва ставіліся да мудрасці і імкнуліся да пазнання. З ранніх часоў, калі многае вырашалася мячом і крывёй, людзі разумелі, што самая вялікая сіла — у ведах. Яркім прыкладам гэтаму стала Ефрасіння (Еўфрасіння) Полацкая, якая прысвяціла сваё жыццё служэнню Богу і асвеце людзей. Яе розум і пісьменнасць[с] былі ўнікальнымі для таго часу (у XII стагоддзі жанчыны былі пазбаўлены магчымасці атрымаць адукацыю).

Шляхетная князёўна была ўнучкай полацкага князя Усяслава Чарадзея[ф]. Магчымасць падарожнічаць дала яму веды і мудрасць, з якімі ён выхоўваў сваю ўнучку. У рукапісах ёсць сведчанні, што Ефрасіння, ці Прадслава, ужо ў юным узросце адрознівалася ад сваіх аднагодак жывым розумам і далікатным характарам. Калі бацькі вырашылі выдаць яе замуж, яна збегла ў манастыр, у Сафійскі сабор, што знаходзіцца ў Полацку. Прыняўшы пострыг і атрымаўшы імя Ефрасіння, яна цалкам прысвяціла сябе кнігам.

Заснаваны ёю жаночы манастыр стаў месцам, дзе манашкі займаліся іканапісам[сл], ткалі, навучаліся чытанню і пісьму, вялі летапісы. Паступова манастыр стаў цэнтрам адукацыі для ўсіх зямель Заходняй Русі. У сценах сабора захоўваліся зборы твораў славутых асветнікаў Кірыла і Мяфодзія, прапаведніка хрысціянства Іаана Залатавуста, «Аповесць мінулых гадоў».

Ефрасінняй уручную былі перапісаны не толькі царкоўныя кнігі, але і зборнікі афарызмаў, хронікі. Яна пісала і ўласныя працы — малітвы і павучанні, займалася перакладамі з лацінскай і грэчаскай моў.

У 1999 годзе ў Мінску каля Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта быў устаноўлены помнік Ефрасінні Полацкай, створаны таленавітым скульптарам Ігарам Голубевым *(Паводле матэрыялаў сайта www.vetliva.by)*.

У чым унікальнасць асобы Ефрасінні Полацкай?

Дакажыце, што заснаваны Ефрасінняй манастыр стаў цэнтрам адукацыі ў Заходняй Русі.

Разгледзьце фотаздымак помніка на вокладцы вучэбнага дапаможніка. Раскажыце, якой паказаў скульптар беларускую асветніцу. Як вы думаеце, чаму яна трымае ў руках пяро і кнігу? Спалучыце ў сваім адказе элементы апісання і разважання.

Правообладатель Национальный институт образования